

ÇOCUK HAKLARI BÜLTENİ #2

TİP ÇOCUK HAKLARI KOMİSYONU

EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR

GENEL BAŞKANIMIZ

ERKAN BAŞ'IN TBMM'DEKİ BASIN TOPLANTISINDAN:

Eylül ayında yeni eğitim öğretim sezonu açılacak ve Türkiye'nin en önemli sorunlarından bir tanesi eğitim sistemi. Üniversitelerimiz, orta öğretim kurumlarımız ve liselerimiz sistematik bir şekilde akıldan, bilimden uzaklaştırılıyor. Bu ülkenin çocukları artık sürekli değiştirilen bu sistemle, bilim dışı öğretilere, gerici müfredata, niteliksizliğe maruz kalıyorlar. Şimdi bu rezil tabloya bir de Yusuf Tekin denen zat dahil oldu. Bu tarikat sevdalısı sözde Milli Eğitim bakanı müfredatı değiştirdi. İçinde bilim kelimesi geçmeyen, emekten, cumhuriyetten, özgürlüklerden, insani değerlerden hiç bahsetmeyen, ama siyasal İslam'ın kilit kavramlarının doldurulduğu bir paçavrayı karşımıza müfredat diye sundu. Ahlak deyip duruyorlar, ahlak deyip duran bu Yusuf efendiye önce tarikatlardaki çocuk istismarlarına bir çift laf et, sesini çıkar. Bakalım kaç gram ahlakınız var demek zorundayız. Bu çok sevdiği tarikatlarla birlikte hazırladığı müfredatı derhal geri çekme çağrısı yapıyoruz. Çocuklarımıza bu şekilde saldırmalarına geleceğimize saldırmalarına izin vermeyeceğiz. Velilerimizle, öğretmenlerimizle, hep birlikte direneceğiz. Yusuf Tekin bu karanlık zihniyeti nedeniyle Milli Eğitim Bakanlığı koltuğunda oturmayı hak etmiyor. Türkiye bu gibi zihniyetleri ve bunların karanlık düşüncelerini içselleştirmiyor, istemiyor. Bu müfredat dediğiniz paçavrayı da alın, hangi şeyhin dizinin dibine oturmak istiyorsanız gidin oraya oturun.

LİSE VE ÜNİVERSİTE GİRİŞ SINAVLARI YAKLAŞIRKEN EBEVEYN OLMAK Kaygılarımız, Sınav Kaygısı...

Fatma Munar, Psikolog, Çift ve Aile Terapisti

Lise ve üniversiteye giriş sınavları yaklaşırken hem bu sınava girecek öğrencilerin hem de ailelerin sınava dair gündemleri genellikle çok kabarık olur. Girilmesi gereken (!) ya da hayal edilen okullar, sınavın zorluk derecesi, tamamlanması gereken konular, çözülecek testler ve tüm bunlara dair hissedilen karmaşık duygular. Bu kabarık gündemin nasıl bir şiddette yaşanacağını büyük ölçüde ebeveynlerin sınavlara ilişkin kendi kişisel deneyimleri ve sınava giren ergen çocuğuyla ilişkisinin niteliği belirler.

Sınav gündemine, sıklıkla sınav kaygısı da eşlik eder. Kaygı öğrenilen bir duygudur ve bulaşıcıdır. Sınava dair yüksek beklentilerin varlığı, sınava yüklenen anlamlar, sınanma durumuyla ilgili önceki yaşantılar ve yapılan hazırlıkların yetersiz görülmesi sınav kaygısının oluşmasındaki önemli faktörlerdir. Bunlara ek olarak, yapboz tahtasına çevrilen sınav ve eğitim sisteminin varlığı da öğrencilerin (ve ailelerin) sınava hazırlık yolculuğunda kaygıyı tetikleyen önemli bir faktördür.

Daha ilkökul seviyesinden başlayıp lise ve üniversite için yapılan eleme ya da seçme sınavları, bu okullar bitirilince de yüksek lisans, işe giriş, vb. hayat boyu devam eden sınavları düşündüğümüzde, sınav gerçeği hayatımızın her yerinde var. Yetişkinler olarak çocuklarımıza ne söylediğimizden çok, onlara nasıl model olduğumuz her zaman daha etkili. Bazı evlerde bir yandan “Bu kadar kaygılanmana gerek yok, sadece bir sınav!” Gibi cümleler kurulurken, bir yandan da sınavlar nedeniyle olağanüstü hâl uygulanır; hayat adeta durur, eve misafir kabul edilmez, her boşlukta ek çalışmalar planlanır, tatile bayrama dahi gidilmez çünkü çocuğun sınavı vardır. Çocuklarının iyi okullara girmesi ve iyi bir gelecek oluşturabilmesi için tüm olanaklarını seferber eden ailelerin, eğitim sisteminin, aslında SİSTEMsizliğinin yarattığı çaresizlik içinde kaygıdan uzak kalabilmesi maalesef çok zor.

Evlerde şu söylemlere de sık rastlanır: “Sadece bu sene! Geleceğin için biraz dişini sık!”, “Bu yıl gezip tozmak, sevgili yapmak YOK”, “300 Soru az, 500 soru çöz”, “İyi bir okul, iyi bir gelecek demek” gibi. Şartlar böyle olursa, ergenin olağan hissetmesi ve baş edilebilir bir kaygı düzeyinde kalması pek mümkün olmaz.

Sınava dair yaşananlara ek olarak bu dönem ergenler için aynı zamanda uykuda olan cinselliğin tekrar sahneye çıktığı, cinsel kimlikleri üzerine düşündükleri, kendilerini bulmaya çalıştıkları ve mahremiyet ihtiyaçlarının arttığı bir dönemdir. Yoğun duyguların, dürtülerin kişiye adeta hücum ettiği bir dönemde akademik yaşamı ve sınavları yönetmek büyük ölçüde güçleşir.

Anne-Babalar İçin Sınav Kaygısına Dönük Bazı Hatırlatmalar

- Sınav belli konulardaki bilgi düzeyinin ölçümünü hedefler, çocuğun kişiliğini ya da değerini değil.

- Akademik konuları çocuğunuza ve öğretmenlerine bırakmaya ve onun ebeveyni olarak kalmaya özen gösterin. İhtiyaç halinde onun bilgisi dahilinde öğretmenleriyle iletişime geçebilirsiniz.
- Her zaman onu dinlemeye ve destek vermeye hazır olduğunuzu hissettirin.
- Çocuğunuzu başkalarıyla kıyaslamaktan kaçının, verdiği emeğe odaklanın ve onu takdir edin.
- Başarı odaklı ve mükemmeliyetçi ebeveynlerin çocukları genellikle daha yüksek sınav kaygısı yaşar. Çocuğunuzun beklenti ve hayallerinin sizden farklı olabileceğini aklınızda bulundurun.
- Evde olağanüstü hâlden uzak durmaya, günlük rutinlerinize olabildiğince devam etmeye çalışın.
- Sınavdan önceki günleri daha sakin, uykusuna ve beslenmesine özen göstererek ve olumlu düşünceleri koruyarak geçirmesi yönünde çocuğunuzu destekleyin.
- Sınav öncesinde geniş aile üyelerinizin “başarılar” dilemek için yapacakları, muhtemelen kaygıyı artıracak telefon görüşmelerini sınırlandırın.
- Çocuğunuzun yoğun sınav kaygısı ve eşlik eden fiziksel belirtileri varsa profesyonel destek alın.
- Ebeveynleriyle daha iyi bir ilişki içinde olan ve desteklenen ergenler için bu süreç daha sancısız yaşanır. Şunu hep hatırlamaya çalışın: ÖNCE İLİŞKİ, SONRA AKADEMİK YAŞAM ve SINAV.

TURKIYE
YÜZYILI

TÜRKIYE YÜZYILI

Maarif Modeli

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'ne İlişkin Bir Değerlendirme

Tanyel Süzer

Öğrenme, bir kişinin deneyimleri, gözlemleri ve etkileşimleri yoluyla yeni bilgiler, beceriler veya anlayışlar elde etmesi ve bu bilgileri zihinsel olarak işlemesi ve anlamasıdır. Modern dünyaya uyum sağlamak için eğitim-öğretim aracılığıyla öğrencilerin problem kurma, sorgulama ve çözme, kritik etme, inceleme, gözlem yapma, veri toplama, karşılaştırma, analiz etme, kanıtlama, genelleme gibi eylemlerle öğrenmeyi öğrenmesi ve bilgiyi keşfetmesi, üretmesi sağlanmalıdır.

Daha önce kamuoyuyla paylaşılmamış olmasına karşın Milli Eğitim Bakanı eğitim müfredatının 2013 yılından beri gündemde olduğunu ve üzerinde çalışıldığını ifade etmiştir. Belirtilen tarihin Milli Eğitim Bakanı Yusuf Tekin'in müsteşar olduğu tarihe denk geldiği dikkat çekmektedir. "Maarif model" olarak adlandırılan eğitim müfredatının milli ve manevi değerler eğitimi temeline dayandırılması çocukların üstün yararı, bilimsellik, akılcılık, evrensel etik, insan hakları ve cinsiyet eşitliği bağlamında güvensizlik yaratmıştır. Bilimsel bilginin edinimi, becerilerin kazandırılması yerine milli ve manevi değerler bağlamında ahlaki değerlere vurgu yapılması çocuklara dini inançların empoze edileceğine ilişkin bir gösterge olarak düşünülebilir.

Eğitim müfredatı öğretim aracılığıyla nasıl bireyler yetiştirileceği, dolayısıyla nasıl bir toplum yaratılmak istendiğini ortaya koyan temel bir metindir. Pek çok becerinin edinimini dualar ve hadislerle ilişkilendirilmiş olması öğrencilerin evrensel değerlerden ve bilimsel bilgiden uzaklaştırılacağını, dolayısıyla dünyadan kopmuş bir nesil hedeflendiğini ortaya koymaktadır. Okul öncesinde milli manevi değerlere göre "iyilik yapmak" ya da "inanca göre alışveriş yapmak" gibi hedefler çocukların bilişsel gelişimiyle son derece çelişkili olmasının yanı sıra Milli Eğitimin savunması gereken çocukların eleştirel bakış açısına sahip olması, tüm çocukların kapsanması ve eşitlik, özgürlük ilkelerine de ters düşmektedir.

7.04.2012 tarih ve 28257 sayılı Resmî Gazete 'de yayınlanan yönetmelik ile yaygın din eğitimi için belirlenen yaş sınırı ortadan kalkmış, böylece Diyanet İşleri Başkanlığı bu sınırın ortadan kalkması ile birlikte okul öncesi dönemdeki çocuklara din eğitimi verebilmek için

Kur'an Kursları Öğretim programını hazırlamıştır. 2013-2014 eğitim-öğretim yılı itibariyle Ankara, İstanbul, İzmir'de 10 sınıfta; Adana, Diyarbakır, Erzincan, Gaziantep, Samsun, Kayseri ve Rize de ise 5 sınıfta olmak üzere toplam 10 ilde pilot uygulama başlatmışlardır. Kur'an-ı Kerim-1 öğrenme alanı içerisinde yer alan ünitelerde ezberlenmesi istenen bir Başarı duası, Sübhaneke, İhlas, Kevser, Fatıha, Salavat, Rabbenâ, ezan duyduğunda söylenecek ifadeler (Aziz Allah, Kerim Allah, La ilahe illallah) ile Kur'an-ı Kerim-2 öğrenme alanı içerisinde, harekeler, cezm, şedde, tenvin, uzatma harfleri ve Kur'an okumaya geçiş gibi hedefler (Tosun & Çapcıoğlu, 2015). Okul öncesi dönemin gelişimsel açıdan en önemli yıllar olduğu pek çok araştırmayla ortaya konmaktadır. Buna bağlı olarak ülkelerin okul öncesi eğitim politikalarına verdikleri önem her geçen gün artmaktadır. Ancak ülkemizde Millî Eğitim Bakanlığı'nın Diyanet İşleri Başkanlığı ve Gençlik ve Spor Bakanlığı ile imzaladığı "Çevreme Duyarlıyım, Değerlerime Sahip Çıkıyorum" (ÇEDES) projesi kapsamında imam, vaiz, din hizmetleri uzmanı ve Kur'an kursu hocaları gibi pedagojik formasyona sahip olmayan meslek grupları hem okullarda hem de okul dışı etkinliklerde çocuklarla bir araya gelmektedir. Okul öncesi çocukların eğitiminden sorumlu olan kişiler çocukların meraklı sorularını gelişim düzeylerine uygun şekilde cevap vermelidir. Bu merak ve soruların doğru ve uygun bir şekilde cevaplanmaması çocukların ilerleyen yaşlarında sağlıklı bir dini gelişim göstermelerine neden olabildiği ifade edilmektedir. Ayrıca küçük çocukların kolay inanmaları ve ezber yetenekleri kullanılarak gelişim düzeyinin üzerinde ve yoğun bilgi yüklenmesi çocuklarda var olan doğal inancın yok olmasına neden olabilmektedir (Tosun & Çapcıoğlu, 2015).

Bireyin çevresindeki dünyayı anlama ve öğrenmesini sağlayan, aktif zihinsel faaliyetlerdeki gelişime bilişsel gelişim adı verilmektedir. Bilişsel gelişimde ilerleme olabilmesi için organizmanın biyolojik olgunluğa erişmesi ve çevresiyle etkileşimleri sonucu yaşantı kazanması gerektiğidir. Bilişsel gelişimin amacı; soyut şekilde akıl yürütme, varsayımsal durumlar hakkında mantıksal düşünme, kuralları karmaşık ve daha yüksek yapıda örgütlemektir. J. Piaget'in bilişsel gelişim kuramı hem ahlak gelişim kuramlarını hem de eğitimin tüm alanlarını etkilemiştir. Piaget, çocuklarda ahlak ve bilişsel gelişimin etkileşim içinde olduğunu ifade etmektedir. Okul öncesi dönemdeki çocuklar, işlem öncesi evre (2-7 yaş) olarak isimlendirilen dönemde bulunmaktadırlar. Bu evrede çocukların, soyut kavramları olduğu gibi anlamaları, mantıksal çıkarımlarda bulunmaları mümkün değildir. Çocuklar mantıksal akıl yürütme ihtiyacı hissetmediğinden olaylara ilişkin sebep-sonuç ilişkisini açıklama ve anlama, kuralları hatırlama ve anlama konularında oldukça zayıftırlar (Piaget, 2011). Çocuklarda büyümenin her evresinde farklı basamaklar ile gelişimin ilerlediğini, her yaş için farklı özellikler sergilendiğini söylemektedir. Küçük yaşlarda çocukların kurallara öncelikle sadece kural olduğu için uyduklarını ileriki yaşlarda ise kuralların taşıdığı anlamları öğrendikleri için uyum sağladıklarından bahsetmektedir (Aydoğan, 2020). Okul öncesi dönemde özellikle iyilik, sevgi, adalet gibi soyut kavramları ezberleyerek tanımlamak çocuklara değer bağlamında bir kazanım sağlamayacaktır.

Eğitim hizmetleri tüm yurttaşlara devletin sunması gereken kamusal bir hizmettir ve herkesi kapsamalıdır. Ancak Türkiye Yüzyılı ifadesi ile bir partinin siyasi söylemini ifade edilmesi Millî Eğitim Bakanlığı'nın bilimsel dayanaklarla çocukların yüksek faydası, insan hakları ve evrensel değerlerin tüm çocukları, gençleri kapsamak değil, bakanlık/devlet imkanlarıyla kendi siyasi hedeflerine ulaşmak istedikleri görülmektedir. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde yer alan hedefler incelendiğinde çok defa tekrarlayan keşfettirmek, kavratma, fark ettirmek vb. edilgen ifadeler öğrenciyi pasifleştiren, bireysel özelliklerine uygun yaklaşım sergilenmeden ve süre tanınmadan öğretmenin müdahale etmesine neden olacak bir bakış açısını ele vermektedir.

"Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı" olan PISA, OECD (Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü) tarafından yürütülmekte ve çeşitli uluslardaki 15 yaşındaki öğrencilerin

akademik yetkinliklerini değerlendirmek için uluslararası bir karşılaştırma yapmaktadır. PISA öğrencilerin okulda öğrendikleri bilgi ve becerileri gerçek hayattaki zorlukların üstesinden gelmek için kullanma becerilerini ölçmeyi ve öğrenme isteklerini değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Öğrencilerin ne bildikleri değil, bildiklerini ne kadar uygulayabildiklerini değerlendiren, motivasyonları, kendileri hakkındaki görüşleri ve öğrenme biçimlerini ele alan PISA 2022’de Türkiye için matematik son 20 yılda ilerleme kaydedilmeyen bir alan olmuştur. Okuma alanında yaşanan 10 puanlık düşüş dikkat çekmektedir. Çarpıcı sonuçlardan biri, PISA 2022’ye katılan Türk çocuklarının neredeyse beşte birinin, maddi sıkıntılar nedeniyle haftada en az bir kez yemek atladıklarının bildirilmesidir (Ertan, 2023).

Öğrencilerin ulusal ve uluslararası sınavlarda düzeydeki başarılarının yeterli düzeyde olmaması, hatta her geçen yıl ortaöğretime ve yükseköğretime giriş sınavlarının sonuçlarında görülen düşüşün sorumlusu Milli Eğitim Bakanlığı’dır. MEB, sınav sonuçlarına ilişkin değerlendirme yapıp, öğrenciler için evrensel değerlere uygun olarak rekabetçi öğrencilerin bireysel başarıları yerine işbirliğine dayalı becerilerin geliştirilmesini, öğrencilerin birbiriyle pozitif ilişki kurması ve işbirliğine dayalı takım çalışması gibi sosyal becerilerin kazandırılmasını hedeflemelidir. Ne yazık ki 22 yıllık saray iktidarı sürecinde 9 Milli Eğitim Bakanı değişmiş ve kişilerin değişimiyle birlikte pek çok defa müfredatların genel çerçeveleri, sınav sistemleri ve eğitim programlarına müdahale edilerek seçme sınavlarının sayısı arttırılmıştır. Ayrıca eğitimdeki eşitlik ilkesine aykırı olarak sınavlarda sorulmaması gereken din kültürü ve ahlak bilgisi dersinden sorular sorulmaya başlanmış, öğrenciler ezberlemeye yönlendirilerek eğitim sisteminde çağın gereklerini yakalayamamamıza neden olunmuştur. MEB müsteşarı olduğu dönemde PISA Direktörü’nün ezberci eğitimden uzaklaşılmalı önerisine, “Ezber mantığı ve yöntemi bizim geleneğimiz için önemli bir öğrenme yöntemidir” şeklinde cevap veren Milli eğitim Bakanı Yusuf Tekin, gelişmiş ülkelerin normları ve bilimsel yaklaşımı reddettiğini açık bir şekilde ifade etmektedir. Maarif modelinde milli ve manevi değerler iddiasıyla aile vurgusuna yer veren bakanın Milli Eğitim müfredatını eşitsizliği kadının fitratıyla açıklayarak, toplumsal cinsiyet eşitliğini benimsemek yerine, erkek egemen bir toplum yapısı hedeflemektedir. Öğrencilere günlük yaşamdaki sorunları dini referanslarla çözmelerini öğütleyerek analitik düşünme becerisinden uzak, problem çözme becerisi edinememiş, biat kültürünü benimsetebileceği bir nesil yetiştirmek için müfredat değişikliğini oldu bittiye getirmek istemektedir.

Tüm çocuk ve gençler için eşit nitelikte ve kapsayıcı, ücretsiz, öğrenci katılımını destekleyen, bilimsel ve laik eğitimin hak olduğunu biliyoruz. Eğitimde din ve inanç özgürlüğünü yok sayan ayrımcı ve gerici bir sahte eğitim modelini kabul etmiyoruz. Yusuf Tekin’in Milli Eğitim Bakanlığı makamını kullanarak kişisel ve partisinin ideolojik ve politik hedeflerini dayatarak çocukların yüksek yararı ilkesine aykırı adımlar atmasına izin vermeyeceğiz.

Kaynakça

Aydoğan, B. (2020). Anasınıfı ve ilkokul öğrencilerinin kararlarının Piaget’in Ahlak Gelişim Kuramına göre incelenmesi (Sakarya ili örneği) (Doctoral dissertation, Sakarya Üniversitesi (Turkey)).

Ertan, U. (2023). “Eğitimde Yol Haritası: Türkiye’nin PISA 2022 Sonuçları Üzerine Bir Değerlendirme” , <https://tr.linkedin.com/pulse/e%C4%9Fitimde-yol-haritas%C4%B1-t%C3%BCrkiyenin-pisa-2022-sonu%C3%A7lar%C4%B1-%C3%BCzerine-ertan-amamf>

Tosun, C., & Çapcıoğlu, F. (2015). 4-6 Yaş Kur’an kursları öğretim programının dini gelişim kuramları çerçevesinde incelenmesi. Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi, 5(5), 705-720.

2 Nisan Otizm Farkındalık Günü

**Özgür Atlas
Tanyel Süzer**

Otizm Spektrumu, genetik ve çevresel faktörlerin etkileşimiyle ortaya çıkan nörogelişimsel bir farklılıktır. Otizm spektrumunda olan bireyler, nörotipik bireylerden farklı iletişim ve sosyal etkileşim becerilerine sahiptir. Otistik bireylerin başta sosyal ve iletişim olmak üzere tüm gelişim alanlarında beceriler edinmeleri ve bağımsız yaşam becerileri kazanmaları için etkili eğitim, uygulama ve terapi hizmetlerine ve kapsamlı müfredatlarla ulaşabilmesi önemlidir. Otistik bireylerin eğitim, istihdam, sağlık hizmetleri ve sosyal yaşama erişim hakları vardır ve bu hakların korunması için politikalar ve yasaların oluşturulması gerekir.

Otizm farkındalığı, otizm spektrumunun ve tüm nöroçeşitliliklerin toplumda anlaşılmasını ve kabul edilmesini sağlamayı amaçlar. Farkındalık çalışmaları kamuoyunu otizm hakkında doğru, bilimsel bilgilerle bilgilendirmek, otistik bireylerin ve ailelerinin ihtiyaçlarına duyarlılık geliştirmek gibi etkinlikleri içerebilir. Otizmi tanıyan ve anlayan bir toplum, otizm spektrumundaki bireylerin yaşam kalitesini artırabilir ve onlara destek olabilir.

Otistik bireyler sağlık, eğitim, istihdam, ulaşım ve sosyal yaşam alanlarına erişmekte hala ciddi sorunlar yaşamaktadır. Demokratik bir toplumda herkesin yaşam hakkı eşit ve adil olmalıdır. Adil, kapsayıcı bir toplumun oluşturulması için otistik bireylerin kendi deneyimlerini ifade edebilmeleri, karar alma süreçlerine katılabilmeleri ve kendi yaşamlarını yönlendirebilmelerini önemsiyoruz.

Otistik bireylerin ve ailelerinin seslerini duyurabilmeleri, insan haklarına uygun ve talep ettikleri kadar topluma katılım imkanlarının sağlanması için ihtiyaç duydukları desteklerin sağlanmasına yanıt verebilecek politikaların geliştirilmesi için Türkiye İşçi Partisi olarak sorumluluklarımızı yerine getireceğiz. Otizm dostu kentler, mahalleler, iş-çalışma ortamları, inşa edip, her alanda erişilebilirlik ve kapsayıcılığı sağlamayı, hak temelli bir yaklaşımı benimseyeceğiz. TİP olarak, otizmlili bireylerin ve ailelerinin, uzmanların, alandaki diğer öznelerin her türlü eğitim, sağlık, istihdam ve sosyal etkileşim gibi temel insan haklarına tam erişimini garanti altına almayı amaçlıyor ve bunun yollarını garanti altına almayı önemsiyoruz.

Otistik bireylerin kendilerini temsil edebilmesi için aşağıdaki bazı adımlar atılabilir:

1. Eğitim ve Bilinçlendirme: Otistik bireylere, hakları, iletişim becerileri ve karar alma süreçlerine katılma konusunda eğitim verilmelidir. Bu eğitimler, otistik bireylere kendi haklarını anlamaları ve ifade etmeleri konusunda yardımcı olabilir.
2. Destek ve İyileştirilmiş İletişim: Otistik bireylere, ihtiyaçlarına uygun iletişim yöntemleri ve destekler sağlanmalıdır. Bu, alternatif ve artırılmış iletişim yöntemleri kullanılması veya destekleyici iletişim cihazları gibi araçların kullanılmasını içerebilir.
3. Örgütlenme ve Temsilcilik: Otistik bireler, kendi topluluklarında örgütlenmeli ve temsilcilik rolleri üstlenmelidirler. Otistik bireylerin katıldığı dernekler, gruplar veya kuruluşlar, onların seslerini duyurabilmeleri için önemli bir platform sağlayabilir.
4. Politik Katılım: Otistik bireylerin, politik süreçlere katılımını teşvik etmek önemlidir. Bu, otistik bireylerin toplumda temsil edildiği politik platformlara katılmalarını sağlamak, karar alma organlarında temsil edilmelerini desteklemek ve otizmle ilgili politikaların oluşturulmasında doğrudan rol almalarını sağlamak anlamına gelir.
5. Duyarlılık ve Kapsayıcılık: Toplumun genel olarak otistik bireylere karşı daha duyarlı ve kapsayıcı olması gerekmektedir. Bu, otistik bireylere karşı ayrımcılığı önlemek, ihtiyaçlarına uygun destek ve fırsatları sağlamak ve onların katılımını teşvik etmekle mümkündür.
6. Aile ve Toplumun İşlevselliği: Otistik bireylerin aileleri, uzmanlar, akrabalar ve toplumun diğer üyeleri, onları ötekileştirmeyen, dışlamayan ve sağlamcı bir dil kullanmaktan kaçınarak eşit yurttaşlık temelleri üzerine kurulu bir yaklaşım benimsemelidir. Bu yaklaşım, daha açık, daha kapsayıcı, daha fırsat verici ve eşlik edici olmalıdır. Eğitim, terapi ve toplumsal katılımı içeren bir anlayış, otistik bireylerin ve ailelerinin ihtiyaçlarına uygun destek ve fırsatları bir araya getirmelidir. Bu, sadece anlayış ve dilin ötesinde, somut destek ve fırsatların sağlanmasını da gerektirir. Bu şekilde, otistik bireylerin toplumun tam anlamıyla bir parçası olmalarını destekleyen bir ortam yaratılabilir.

Kısaca, 2 Nisan Dünya Otizm Farkındalık Günü'nde, TİP olarak, otizmlili bireylerin haklarına saygı duyma, adaleti sağlama ve eşit yurttaşlık haklarını destekleme taahhüdümüzü yeniden teyit ediyoruz. Eşit yurttaşlık, erişilebilir ve kapsayıcı kentler, nöroçeşitlilik, aile desteği gibi temel değerlerle ve önerilerle, otizm spektrumundaki bireylerin toplumumuzun tam anlamıyla bir parçası olmalarını sağlamayı bulduğumuz her alanda savunacağız.

BASIN AÇIKLAMALARI

23 Nisan Tüm Çocuklara Bayram Olsun!

Çocuğun birey olarak görülmediği, haklarının tanınmadığı bir coğrafyada “Çocuk Bayramı” kutlamanın çelişmesini yaşıyoruz. Resmi verilere göre ülkemizde çocukların iş gücüne katılım oranı %22,1 (TÜİK Hane Halkı İşgücü Araştırması 2023) yani her 5 emekçiden 1’i “çocuk” ve son 11 yılda en az 671 “çocuk emekçi” iş cinayetlerinde yaşamını yitirdi (İSİG Meclisi Çocuk İş Cinayetleri Raporu 2024). Oyun oynaması, hayal kurması, okula gitmesi, tatil yapması gereken çocukların, ailelerinin geçim derdini yüklediklerini biliyoruz, görüyoruz, yaşıyoruz. Bu ülkenin çocukları, bizim çocuklarımız; bir inşatta üşüyen ellerini ısıtırken, bir kâğıt arabasını küçük bedeniyle çekerken ya da evinden uzakta mevsimlik işçi olarak gittiği bir tarlada okul arkadaşlarını düşünürken bayram ne kadar coşkulu kutlanabilir. Bu kirli düzenin savunucuları için çocukların sömürülmesinde ya da ihmal edilmesinde hiçbir sorun olmayabilir; zira sömürdükleri emeğin hangi yaşta olduğunun elde ettikleri kazancın yanında en ufak bir önemi yoktur. Elbette bu düzenin eninde sonunda değişeceğini ve çocuklarımıza yaşamın bayram olacağını biliyoruz.

Tüm çocuklarımızın eşit koşullarda barınma, eğitim ve sağlık haklarına sahip olduğu, özgür ve mutlu bireyler olarak varlıklarını sürdürebildikleri bir yaşam yaratana kadar 23 Nisanları boğazımız düğümlenerek kutlamaya devam edeceğiz.

Amacımız elbette çocuklarımızın bu güzel bayramı kutlamasına gölge düşürmek değil. En doğal hakları bu adaletsiz düzende gasp edilen çocuklarımızın tüm haklarını onlara geri sağlayana kadar mücadeleyi görev edindiğimizi hatırlatmak isteriz. 23 Nisanlar çocuklara gerçek bir bayram olana kadar, çocuklar için yaşanır bir ülke yaratana kadar mücadele edeceğiz.

Çocukların hayal dünyasından uzak durun!

MİT (Milli İstihbarat Teşkilatı) , resmi internet sitesinden yayımladığı duyuru ile 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı dolayısıyla çocuklardan “güvenlik”, “istihbarat” ve “gizli ajan” kelimelerini resimle ya da mektupla kağıda dökmelerini istedi.

MİT’in internet sitesindeki duyurusunda, 5-14 yaş arasındaki çocuklar hedef alındığı ve çocuklardan, MİT’in görev alanını tanımlayan “güvenlik”, “istihbarat” ve “gizli ajan” kelimelerinden yola çıkarak resim yapmaları ya da mektup yazmaları istenmektedir. Gönderilen resim ve mektuplardan seçilenlerin MİT’in sitesinde yayımlanacağı belirtildi.

Burada sunulan kavramların çocuk psikolojisine aykırı bir yaklaşım olup pedagojik açıdan da uygun değildir. MİT’in böyle bir etkinlik düzenleme görevi ve yetkisi yoktur. Bu noktada sorulması gereken sorular, alınması gereken cevaplar bulunmaktadır. “Milli Eğitim Bakanlığı bu etkinlikten haberdar mıdır? Haberdarsa çocuk gerçekliğini hiçe sayan böyle bir etkinliğe ne amaçla izin vermiştir? Haberdar değilse MİT, Milli Eğitim Bakanlığı’na danışmadan nasıl böyle bir etkinlik düzenleyebiliyor ve bu onayı kimden alıyor?”

Diyanet İşleri Başkanlığı, ÇEDES ve benzeri çalışmalar yürütmektedir. 23 Nisan kapsamında MİT “istihbarat, gizli ajan” kavramları ile yarışmalar düzenlemektedir. Milli Eğitim Bakanlığı, çocuk psikolojisini olumsuz etkileyecek bu çalışmalarda Diyanet İşleri Başkanlığı ve MİT ile olan bağıni kesmeli ve çocuğun yüksek yararı gözetilmeksizin yürütülen tüm faaliyetlerden vazgeçmelidir.

KORUNMAYA MUHTAÇ ÇOCUKLAR GÜNÜ

Havva Zenginler

Çocukluk insan hayatının şekillendiği gelişimsel dönemlerden biridir ve bu dönemin sağlıklı olabilmesi için çocukların ailelerinin yanında yetişmesi esas olarak kabul edilmiştir. Ancak çocukların fiziksel ve ruhsal gelişimleri açısından ailelerinin yanında kalmalarının sakıncalı olduğu zamanlar da bulunmaktadır. Yoksulluk, aile içi sorunlar, anne veya babada bedensel ve ruhsal yetersizlikler, annenin, babanın veya her ikisinin de ölümü, ihmal, istismar, ergen evlilikleri ya da evlilik dışı doğum sonucunda çocuğun terk edilmesi gibi pek çok nedenle çocuklar korunmasız hâle gelmektedir. Ancak aile ortamı içerisinde yetişme imkânı olmayan korunmaya muhtaç çocukların gelişim süreçlerinde bir takım sorunlar bulunmaktadır. Bu sorunları gidermek adına Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu kurulmuştur (SHÇEK). Yurtların kalabalık olması, yeterli ilgilenilememesi gibi sorunlardan dolayı çocuk evleri uygulaması başlatılmıştır. (Çocuk evlerinde yaşları birbirine yakın, sayıca az çocukların bir evin içerisinde daha güvenli, ihtiyaçların daha kolay karşılanabildiği bir uygulamadır.) Çocuk evlerinin amacı da korunmaya muhtaç çocukların içinde buldukları bu dezavantajlı durumu ortadan kaldırmaya yöneliktir.

Türkiye’de korunmaya muhtaç çocuklar 1983 yılından itibaren Çocuk Esirgeme Kurumu bünyesinde barındırılmaktadır. 2000 yılından itibaren ise alternatif olarak çocuk evleri uygulaması başlatılmıştır.

1982 Anayasası’nın 61. maddesinde korunmaya muhtaç çocuklar, sosyal güvenlik bakımından özel olarak korunması gereken kesim olarak tanımlanmış, 56. maddesinde ise korunmaya muhtaç çocukların topluma kazandırılması amacıyla gerekli teşkilat ve tesislerin devlet tarafından kurulacağı ya da kurdurulacağı belirtilmiştir. 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu (TMK)’nda ise çocuğun korunmasının öncelikle ana ve babaya verildiği görülmektedir. TMK’nda eşler çocukların bakımına, eğitim ve gözetimine beraberce özen göstermek (TMK, m. 185) ve ana babanın her biri çocuğun eğitilmesi ve yetiştirilmesini engellemekten kaçınmakla yükümlü kılınmıştır. Çocuğun huzurunun tehlikeye girmesi ve çocukla ilgilenilmemesi halinde ana ve babanın çocukla kişisel ilişki kurma haklarının reddedilebileceği veya çocuğun kendilerinden alınacağı da hüküm altına alınmıştır (TMK, m. 324). Bunun yanı sıra anne ve babalar çocuğu olanaklarına göre eğitmek ve onun bedensel, zihinsel, ruhsal, ahlâkî ve toplumsal gelişiminin sağlanması ve korunmasıyla özellikle bedensel ve zihinsel özürülü olanların, yetenek ve eğilimlerine uygun düşecek ölçüde, genel ve meslekî bir eğitim sağlamakla sorumlu tutulmuşlardır (TMK, m. 340). Çocuğun bedensel ve zihinsel gelişmesinin tehlikede bulunması veya manen terk edilmiş olması halinde ise çocuğun korunmaya muhtaç hâle geldiği kabul edilerek hâkime, çocuğu ana ve babadan alarak bir aile yanına veya bir kuruma yerleştirme yetkisi verilmiştir (TMK, m. 347). 8 Haziran 2011 tarihinde “633 sayılı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname” 27958 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu Kararname ile uzun yıllar korunmaya muhtaç çocukların bakım ve korunmasını sağlayan Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü (SHÇEK) kapatılarak Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı kurulmuştur. SHÇEK’in taşra teşkilatında yer alan sosyal hizmet kuruluşları da bu kararnameyle birlikte Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüklerine bağlanmıştır. Söz konusu KHK sosyal hizmetler ve yardımlara ilişkin ulu-

sal düzeyde politika ve stratejileri geliştirme, uygulama ve dezavantajlı grupların korunması görevini Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na vermiştir. Bundan böyle dezavantajlı gruplardan birisi olan korunmaya muhtaç çocuklarla ilgili bakım, koruma, evlat edindirme hizmetleri ile birlikte koruyucu aile hizmetlerini koordine etme yetkisi de Bakanlığın "Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü" tarafından yerine getirilecektir. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı teşkilatlanmasını tamamlayıncaya kadar "Korunmaya Muhtaç Çocuklar" ile ilgili tüm işlemler kapatılan SHÇEK personeli tarafından 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu'na göre yürütülecektir. "Korunmaya Muhtaç Çocuklar ve Çocuk Evleri" isimli bu çalışma henüz yürürlükte olan 2828 sayılı SHÇEK Kanunu ve 5395 sayılı Çocukları Koruma Kanunu esas alınarak tamamlanmıştır.

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu 3.maddesinde çocuk yuvalarını, 0-12 yaş arası korunmaya muhtaç çocuklarla, gerektiğinde 12 yaşını dolduran kız çocuklarının, bedensel, eğitsel, psiko-sosyal gelişmelerini, sağlıklı bir kişilik veya iyi alışkanlıklar kazanmalarını sağlamakla görevli ve yükümlü yatılı sosyal hizmet kuruluşları olarak tanımlanmaktadır.

2006 yılında SHÇEK'e bağlı 107 çocuk yuvasında yaklaşık 9670 korunması gereken çocuğa, 2007 yılında 9800 civarında çocuğa, 2008 yılında toplam 103 çocuk yuvası 10218 çocuğa ve 2009 yılında SHÇEK tarafından 10203 çocuğa hizmet verilmiştir. Yetiştirme yurtları da kurum bakımı hizmetlerinin ilk yöntemlerinden olmuştur. Daha önceleri yetim veya öksüzler evi, kimsesiz çocuklar yurdu gibi isimler almıştır. SHÇEK Kanunu yetiştirme yurtlarını 13-18 yaş arası korunmaya muhtaç çocukları korumak, bakmak ve bir iş veya meslek sahibi edilmeleri ve topluma yararlı kişiler olarak yetiştirmelerini sağlamakla görevli ve yükümlü olan yatılı sosyal hizmet kuruluşları olarak tanımlanmaktadır (Salim, 2011: 98-99).

Burada hukuksal çerçevede korunmaya muhtaç çocukları güve altında almalı ve bu ölçüde uygulanmalıdır. Çocuklar, yetişkin bireylerden ayrı olarak kendi güvenliğini ve hayati ihtiyaçlarını karşılamak için yetişkinlerin desteğine ihtiyaç duyan bireylerdir. Tam da bu sebeplerden dolayı insan haklarından ayrı olarak çocuk hakları evrensel hukuk metinlerinde güvence altına alınmıştır. Bu bağlamda Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi (BMÇHS) ve İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi (İHEB) uluslar arası hukukta çocukların korunmasıyla ilgili düzenleme ve güvenceler getirmiştir. İHEB'nin 25. maddesinde çocukların, özel bakım ve yardıma haklarının olduğu ve toplumsal korumadan yararlanacakları ifade edilmiştir. BMÇHS ise çocukların doğumundan ergenlik ve genç yetişkinliğine kadar yaşamlarının tüm boyutlarını kapsamaktadır.

SHÇEK' in 2023 faaliyet raporuna göre; 2003-2023 yılları arasında evlat edindirilen çocuk sayısı 19.584, 2023 yılında evlat edindirilen çocuk sayısı 637, 2023 yılı itibarıyla toplam çocuk evi sayısı 1.185, 2023 yılı itibarıyla çocuk evlerinde hizmet verilen çocuk sayısı 5.553, 2023 yılı itibarıyla toplam ÇES (Çocuk Evleri Sitesi) sayısı 116, 2023 yılı itibarıyla ÇES'te hizmet verilen çocuk sayısı 7.257, 2023 yılı itibarıyla toplam İhtisaslaştırılmış Çocuk Evleri Sitesi (İÇES) sayısı 64, 2023 yılı itibarıyla İÇES'te hizmet verilen çocuk sayısı 1.625, 2023 yılı itibarıyla toplam Çocuk Koruma İlk Müdahale ve Değerlendirme Birimleri (ÇOKİM) sayısı 127 olarak belirtilmiştir.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile Diyanet İşleri Başkanlığı arasında imzalanan protokol kapsamında çocuk bakım kuruluşlarında korunma ve bakım altında bulunan çocukların kimliklerini ve kişiliklerini inşa ederken ahlaki değerlerle yoğurmak amacıyla Etkinliklerle Değerler Eğitimi Programı uygulanmaktadır. Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından görevlendirilen 1.551 din görevlisi tarafından Etkinliklerle Değerler Eğitimi Kitabı doğrultusunda program uygulanmaktadır.

21.04.2021 tarih 73 No'lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 7'nci maddesi ile 2828 sayılı Kanun kapsamında tanınan istihdam hakkına yönelik merkezi yerleştirme iş ve işlemleri Bakanlığımıza devredilmiştir. Bu doğrultuda Sosyal Hizmetler Kanunu Kapsamında Tanınan İstihdam Hakkının Kullanımına İlişkin Yönetmelik düzenlenmiş ve 02.11.2022 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak gençlerimizin üniversiteye girişi teşvik edilmiştir. 16.03.2023 tarihinde yürürlüğe giren 2828 Sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu Kapsamında Tanınan İstihdam Hakkının Kullanımı ve bakım Sonrası Rehberlik İzleme Hizmetleri Yönergesi'nde düzenlenmiştir. 2828 sayılı Kanun'un Ek 1'inci maddesi kapsamında tanınan istihdam hakkından, 2022 yılında 2.375 çocuk; 2023 yılında ise 2.390 kişi yararlandırılarak kamu kurum ve kuruluşlarında işe yerleştirilmiştir. 2023 yılı sonu itibarıyla kamu kurum ve kuruluşlarına toplam 62.293 çocuğun işe yerleştirilmesi yapılmıştır.

Yazımızda yer alan verilere dayanarak maalesef Türkiye Cumhuriyeti'nin çocuklar için güvenli bir ülke olmadığını söylemekteyiz. AKP iktidarıyla artan güvencesiz ortam oluşturulmuştur. MEB ile eğitime sızmaya çalışan Diyanet Sosyal Hizmetler ve Aile Bakanlığı ile de korunmaya muhtaç çocukları hedef kitle belirlemiş ve henüz çocukluk çağını atlatmayan çocuklara kendi çatısı altında kendi siyasi ve sosyolojik fikirleri empoze ettiği gözle görülmektedir.

Türkiye İşçi Partisi olarak ülkemizdeki her çocuğun huzurlu , sevgi dolu ve güvenli bir ortamda yetişmesi; laik bir eğitim sisteminde eğitim görmesi için mücadelemize devam edeceğiz. AKP iktidarında zarar görmüş, yok sayılmış her çocuğu sesi olmaya devam edecek ve adaletsiz düzeni yıkacağız.

Kaynakça

<https://www.aile.gov.tr/uploads/chgm/uploads/pages/yonetmelikler/korunmaya-muhtac-cocuklarin-tesbiti-inceleme-korunma-kararlarinin-alinmasi-ve-kaldirilmasina-iliskin-yonetmelik.pdf>

<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=2828&MevzuatTur=1&MevzuatTer-tip=5>

<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=2828&MevzuatTur=1&MevzuatTer-tip=5#:~:text=Madde%201%20%E2%80%93%20Bu%20Kanunun%20amac%C4%B1,ait%20esas%20ve%20usulleri%20d%C3%BCzenlemektir.>

<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2816925#:~:text=Kanunda%2C%20%C3%A7ocuklar%C4%B1n%20bar%C4%B1nma%20ve%20bak%C4%B1m,destekleyici%20tedbir%20kararlar%C4%B1%20yer%20almaktad%C4%B1r.>

SALİM,M., Geçmişten Günümüze Türkiye'de Çocuk Koruma Politikaları Ve Sosyal Hizmetler Ve Çocuk Esirgeme Kurumu,T.C. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,Isparta.(2011).

<https://www.aile.gov.tr/media/160427/faaliyet-raporu-2023.pdf>

https://www.mku.edu.tr/files/25_dosya_1355414659.pdf

<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/215729#:~:text=T%C3%BCrkiye'de%20korunmaya%20muhta%C3%A7%20%C3%A7ocuklar,olarak%20%C3%A7ocuk%20evleri%20uygulamas%C4%B1%20ba%C5%9Flat%C4%B1lm%C4%B1%C5%9Ft%C4%B1r.>

BEDEN DOKUNULMAZLIĞI

Tanyel Süzer

Çocuk istismarına ilişkin alanyazında, istismarın çoğunlukla tanıdık kişiler tarafından gerçekleştirildiğini, tehdit ve şiddetten ziyade çocuklara karşı sevecen, çoğunlukla rüşvet barındıran yaklaşımın hakim olduğunu belirtilmektedir. Çocuklar iyi ve kötüyü keskin çizgilerle ayırma eğiliminde olsa da söz konusu insan olduğunda iyi ve kötü birbirine geçmiştir ve iyi olduğuna inanılan kişilerden de kötülük gelebileceğinin anlaşılması hem olgunlaşma hem de eğitimle mümkün olur.

Çocukların beden dokunulmazlığı konusunda bilgilendirilmesi başta ailede, ardından da okul öncesi eğitim kurumlarında gerçekleştirilmelidir. Ancak çocuklara özel alan, sınırlar ve dokunulmazlık bilgisi vermek sadece mahremiyet kavramını ele alarak değil temel insan hakları bağlamında ele alınmalıdır. Cinsiyet eşitliğine dayalı toplumsal cinsiyet ve cinsel gelişim eğitimin bilimsel dayanaklarla çocuklara anlatılması laik eğitim sisteminde bir zorunluluk olmalıdır. Her çocuğun “hayır” deme hakkı vardır ve gerek akranları, gerekse yetişkinlerle etkileşime girdiğinde çocuk beden temasından kaçınabilir, sevgi ifadesi olsa dahi sarılmayı, kucağa alınmayı, yanaklarına dokunulmasını ve özellikle öpülmeyi reddedebilir.

Geleneksel yaşam tarzına sahip ailelerde bayramlar daha coşkulu karşılanabilir ve çocuklar bayramı heyecanla bekleyip, karşılayabilirler. Sosyalleşmek, akraba ve tanıdıklarla bir araya gelmek için bir fırsat olarak görülen bayramların çocuklar için keyifli, eğlenceli bir anıya dönüşmesi arzulanan bir durumdur. Ancak geleneksel cinsiyet rollerinin baskın olduğu, özellikle eril tahakkümün yaşandığı yapılarda çocuklar birey olarak görülmez, onlara söz hakkı tanınmaz. Çocuklarla kurulan ilişki genellikle kıyaslama, baskı kurma, hesap sorma ve eğlenmek, işini gördürmek, üstünlük kurmak gibi çocuktan faydalanma şeklinde gerçekleşir. Amca, dayı, dede gibi ailenin yetişkin erkeklerine hizmet ettirilmesi, özellikle bayramlarda zorla el öptürülmesi, yetişkinin kucağına oturmaya zorlanması ve en önemlisi çocuğun istemediği halde öpülmesi beden dokunulmazlığının ve kişilik haklarının ihlal edilmesi anlamına gelmektedir. En temel güven kaynağı olan anne babanın yanında beden dokunulmazlığı ihlal edilen, hatta bazı durumlarda doğrudan ebeveynlerin zorlamasıyla ya da para, şeker, hediye gibi rüşvet araçlarıyla yetişkinin taleplerini yerine getirmeye zorlanan çocuklar, özellikle ergenler daha sonraki süreçlerde yetişkinlerle bir araya gelmekten kaçınmaya, herhangi bir tecrübesini, duygu ve düşüncesini paylaşmamaya başlar. Daha kötü sonuç ise ailesinin yanında bedenine dokunulan çocuk, kendi bedeninin dokunulmazlığını korumayı öğrenemez, menfaat elde etmek için yetişkinin boyunduruğuna girmesi gerektiğini düşünebilir.

Toplumun ortak değerlerde buluşmasını sağlayan geleneklerin korunması, sürdürülmesi kültürel zenginliği artırır. Buna bağlı olarak bayramların küslerin barışması, bir arada olmak ve daha fazla paylaşımda bulunmak gibi olumlu etkiler yaratmasını beklemeliyiz. Çocukların sevgi, saygı, huzur duygularını hissedebilmesi, güven duygusunun gelişebilmesi için çocukları sadece “bayramda böyle yapılır ve büyükler ne derse o olur” diyerek bayram kutlamaya zorlamak yerine duygularımızı dürüstçe paylaşarak, çocuklara değerleri ve gelenekleri anlatarak, açıklayarak ve doğru model olarak bayram kutlaması yapmayı dilerim.

ÇOCUKLARIN YEREL YÖNETİMLERE KATILIM HAKKI

Tanyel Süzer

Türkiye’de çocuk hakları kavramı 1989 yılında yayınlanan Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi ile ilk defa fark edilmiştir. Çocuk Hakları Sözleşmesi’nin dört temel ilkesi: Yaşama-gelişme hakkı, eşitlik-ayırım gözetmeme, çocuğun yüksek yararı ve çocuk katılımıdır.

Çocuğun katılım hakkı, Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi’nin 12. Maddesinde: “Her çocuk, kendisini ilgilendiren herhangi bir konu ya da işlem sırasında görüşlerini serbestçe ifade etme, görüşlerinin dikkate alınmasını isteme ve katılma hakkına sahiptir.” şeklinde ifade edilmektedir. Çocuklar katılım haklarını; (1) Genel politikaların belirlenmesinde, (2) Aile ortamında, (3) Çevrenin korunması ve sürdürülebilir kalkınmada, (4) Medyada ve (5) Okul ortamında kullanabilmelidir.

Ülkemizde bir taraftan aile yaşantısı ve okul ortamlarında çocukların karar alma süreçlerine sağlıklı bir şekilde katılmadığını, diğer tarafta ise tamamen çocukların taleplerine göre davranan aileleri ya da çocuklara sınır koyamayan okulları görmekteyiz. Özelden genele gittiğimizde TBMM’de oluşturulan Çocuk Hakları İzleme Komitesi, yasaların hazırlanmasına çocukların katılımını sağlama, partileri teşvik etme görevini yerine getirmelidir.

Çocuk haklarının öğrenilmesi amacıyla hem kamuda hem de özel üniversiteler ve sivil toplum kuruluşları tarafından hayata geçirilen projeler mevcuttur. Ancak nüfusunun ortalama üçte birinin çocuk olduğu ülkemizde bu girişimlerin yeterince yaygınlaşmadığı rahatlıkla ifade edilebilir.

Çocukların yaşlarına bağlı olarak yeterli tecrübeye, bilgi-birikime sahip olamayacakları ön kabulü ile etkin yurttaş olarak kabul edilmemektedir. “23 Nisanlar”da en üst makamlarda koltuklara oturtulan çocukların yılın tek bir günü dışında ne kamuda ne özel alanlarda sorunlarını, gereksinimlerini, taleplerini iletebilmek için üst makamlardaki yetkililere ulaşmamaktadır.

Valilikler, kaymakamlıklar, belediyeler ve muhtarlıklardan oluşan yerel yönetimler topluma en kolay ve aktif şekilde hizmet sunan kurumlardır. Ancak yerel yönetimlerin çocuk hakları ve katılımına ilişkin farkındalıklarının olduğunu, çocuk dostu yaşam alanları oluşturmak gibi bir hedef belirlediklerini söylemek pek mümkün değildir. Az sayıda belediyenin oluşturduğu çocuk meclisleri çocukların demokratik katılım hakkına ilişkin bir farkındalık oluşturması açısından iyi niyetli ancak pek görülmeyen bir girişim olarak kalmıştır.

Çocukların öncelikli olarak kendilerini güvende hissetmeye, görüşlerinden dolayı yargılanmayacaklarını, kendilerine özgü algılarının, yorumlarının değerli olduğunu bilmeye ve hissetmeye gereksinimleri vardır. Türkiye İşçi Partisi yerel yönetim seçimleri öncesi ve sonrasında çocukların tercih ve seçimlerini ifade edebilmelerinin önemini ve gerekliliğini kabul etmektedir. Bu doğrultuda tüm il ve ilçe örgütlerinin çocukların katılım hakkını tanımasını, üyelerin çocuk hakları konusunda bilgilendirilmesini, mümkün olan en kısa zamanda tüm örgütlerde çocuk komisyonlarının oluşturulmasını ve TİP’in belediye başkanı düzeyinde ve/veya belediye meclis üyeleri tarafından temsil edileceği belediyelerde çocuk meclislerinin oluşturulmasını partinin ana hedefleri arasında kabul etmektedir. TİP, bu temsillerin farklı gelişim özelliklerine, farklı sosyo-kültürel, ekonomik imkanlara sahip ve/veya farklı anadili olan ya da sözel iletişim kuramayan tüm çocuklar için geçerli olduğunu kabul etmektedir. Çocukların yaşları ve gelişim özellikleri, özel destek gereksinimleri dikkate alınarak her çocuğun kendini temsil etme imkanı bulabilmesi için gerekli düzenlemeleri yerine getirmeyi taahhüt etmektedir.

Sosyalist belediyecilik anlayışı ile TİP, çocukların tek başına parka ve okula (tercih edenlerin yürüyerek) gidecekleri, korkmadan dışarı çıkıp oyun oynayabilecekleri, taciz ve şiddet riski olmayan, temiz, yeşil alanlar gibi kendi kullandıkları mekanlara ilişkin söz hakkı olması gerektiğini savunmaktadır. Yerel yönetimlerin işleyişine ilişkin engellilik, yaş, cinsiyet, dil farkları dikkate alınarak tüm çocukların bilgilendirilmesi, yaşam alanlarına ilişkin sorunların tespit edilmesinde görüşlerini belirtmeleri, çözüm projelerinin planlanması ve yürütülmesinde sorumluluk üstlenmeleri ile bütçe harcamalarında karar sürecine dahil olmaları, kapsayıcı, katılımcı ve hak temelli bir yönetimi simgeler. TİP yönetimde olduğu şehirlerde teknoloji desteğiyle çeşitli veri toplama yöntemlerini uzakta olan çocuklara ulaştırarak, sadece çocuk meclisleri/komisyonlarında yer alan çocukların değil, belediye başkanları ve meclis üyelerinin yetkileriyle tüm süreçlerde en yüksek çocuk katılımını sağlayacaktır.